

Identifying Dimensions and Components of Global Citizenship Education in First-Year Secondary Schools Using Thematic Analysis

Mitra Shirzadi¹, Mohammad Saheb Al-Zamani^{2*}, Amir Hossein Mohammad Davodi³

1. PhD Student, Department of Educational Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Professor, Department of Management, Tehran Medical Sciences Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

3. Associate Professor, Educational Management Department, Saveh Branch, Islamic Azad University, Saveh, Iran

ABSTRACT

Received: 13 Apr 2024

Accepted: 03 Jun 2024

Available Online: 20 Jun 2024

Keywords

Education, Global Citizenship,
Global Citizenship Education,
First-Year Secondary Schools

The primary aim of this study is to identify the dimensions and components of global citizenship education in first-year secondary schools using the thematic analysis technique. The research method is mixed (qualitative-quantitative). In addition to document analysis, the study employs thematic analysis using MAXQDA12 software to identify factors and components. The statistical population includes all faculty members with assistant professor rank or higher in the fields of educational management, higher education management, and educational technology, as well as principals and teachers of first-year secondary schools. Theoretical saturation was achieved after conducting 14 interviews. Ultimately, basic, organizing, and overarching themes were extracted. In the quantitative phase, structural equation modeling was used to determine the impact and rank of dimensions and components. Based on the semi-structured interviews, eight dimensions (ethical citizenship education, education for civic engagement and responsibility, education for peace and reconciliation, environmental citizenship education, education for global identity, education for global competence, education for scientific and practical knowledge, and student technology literacy) and 53 components (organizing themes) for global citizenship education in first-year secondary schools were identified. Subsequently, a researcher-developed questionnaire revealed the following ranking of priorities: education for global identity (coefficient = 0.942), education for global competence (coefficient = 0.937), education for peace and reconciliation (coefficient = 0.928), environmental citizenship education (coefficient = 0.921), education for civic engagement and responsibility (coefficient = 0.871), ethical citizenship education (coefficient = 0.862), education for scientific and practical knowledge (coefficient = 0.827), and student technology literacy (coefficient = 0.795).

How to cite:

Shirzadi, M., Saheb Al-Zamani, M., & Mohammad Davodi, A. H. (2024). Identifying Dimensions and Components of Global Citizenship Education in First-Year Secondary Schools Using Thematic Analysis. *Study and Innovation in Education and Development*, 4(1), 283-301.

* Corresponding Author:

Dr. Mohammad Saheb Al-Zamani

E-mail: m_szamani@yahoo.com

© 2024 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

EXTENDED ABSTRACT

INTRODUCTION

In recent decades, globalization has reshaped social and educational paradigms, leading to an increased emphasis on global citizenship education (GCE). This approach equips learners with the competencies to navigate a complex, interconnected world. GCE transcends traditional education by fostering an awareness of global issues, promoting ethical behavior, and nurturing skills such as empathy, cross-cultural communication, and environmental stewardship. International organizations such as UNESCO and UNICEF advocate for GCE as a vehicle for achieving global equity and sustainable development (1, 4).

Educational institutions play a pivotal role in cultivating global citizens. Schools are not merely places of instruction but also spaces for practicing democratic values and responsibilities (2). The curriculum should provide opportunities to examine diverse perspectives, enabling students to appreciate their roles in local and global contexts. The holistic goal of GCE is to nurture informed, active, and empathetic citizens who can contribute to a more equitable and harmonious world (6, 16).

However, the integration of GCE in educational systems varies across cultural and national contexts. In Iran, the need for tailored GCE frameworks that align with local values and global imperatives is increasingly recognized (8). The present study seeks to identify the dimensions and components of GCE specifically for first-year secondary school students, employing a mixed-methods approach to develop a comprehensive and culturally relevant model.

METHODS AND MATERIALS

This mixed-methods study utilized qualitative and quantitative approaches to explore and validate the dimensions of GCE. In the qualitative phase, thematic analysis was conducted using MAXQDA12 software. Participants included faculty members, school principals, and teachers with relevant expertise in education and technology. Fourteen semi-structured interviews were conducted until theoretical saturation was reached. Data from these interviews were coded, categorized, and synthesized into overarching themes.

In the quantitative phase, a researcher-developed questionnaire was distributed to 202 secondary school teachers from ten educational districts in Tehran. Structural equation modeling (SEM) was employed to analyze the data and rank the identified dimensions and

components of GCE. The study adhered to ethical guidelines, ensuring participant consent and data confidentiality.

FINDINGS

The study identified eight primary dimensions and 53 components of GCE in first-year secondary schools:

1. **Ethical Citizenship Education:** Includes fostering respect, promoting social justice, and encouraging peaceful conflict resolution.
2. **Civic Engagement and Responsibility:** Emphasizes awareness of local and global responsibilities, participation in civic organizations, and advocacy for human rights.
3. **Education for Peace and Reconciliation:** Focuses on human rights education, sensitivity to global injustices, and commitment to peacebuilding.
4. **Environmental Citizenship Education:** Addresses sustainable practices, environmental advocacy, and global ecological awareness.
5. **Global Identity:** Cultivates cultural tolerance, global responsibility, and skills for intercultural communication.
6. **Global Competence:** Involves critical thinking, problem-solving, and readiness to address global challenges.
7. **Scientific and Practical Knowledge:** Encourages inquiry-based learning, scientific literacy, and technological adaptability.
8. **Student Technology Literacy:** Highlights media and digital literacy, awareness of emerging technologies, and the use of AI in education.

Quantitative results revealed significant gaps between current and desired states of GCE implementation, with "Education for Global Identity" ranked as the highest priority (coefficient = 0.942), followed by "Global Competence" (coefficient = 0.937) and "Education for Peace and Reconciliation" (coefficient = 0.928). Paired sample t-tests confirmed statistically significant differences between the existing and optimal conditions across all dimensions.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The findings underscore the multifaceted nature of GCE and its critical role in shaping proactive, globally minded citizens. The eight dimensions identified in this study align with global trends in GCE while incorporating culturally specific elements relevant to the Iranian context. For example, the emphasis on ethical citizenship reflects societal values of justice and mutual respect.

The significant gaps between the current and desired states of GCE in Iranian secondary schools highlight the need for systemic reforms. Addressing these gaps requires curriculum innovation, teacher training, and policy support. The priority rankings offer a roadmap for targeted interventions, with an initial focus on enhancing students' global identity and competence.

This study contributes to the literature by proposing a culturally sensitive GCE framework tailored to the Iranian education system. Future research could expand the scope to include longitudinal evaluations of GCE interventions and explore their impact on student outcomes. Ultimately, the integration of GCE into national curricula can foster a generation of learners equipped to tackle global challenges with empathy, resilience, and innovation.

شناسایی ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول با تکنیک تحلیل مضمون

میترا شیرزادی^۱، محمد صاحب الزمانی^{۲*}، امیر حسین محمد داودی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. استاد، گروه مدیریت، واحد علوم پزشکی تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۳. دانشیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساوه، دانشگاه آزاد اسلامی، ساوه، ایران

چکیده

هدف اصلی این مقاله شناسایی ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول با تکنیک تحلیل مضمون است. روش انجام پژوهش آمیخته (کیفی-کمی) است. برای انجام این پژوهش علاوه بر مطالعه اسنادی، از تکنیک تحلیل مضمون با نرم افزار MAXQDA12، برای شناسایی عوامل و مؤلفه‌ها استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش تمام اعضای هیأت علمی با رتبه استادیاری و بالاتر در حوزه مدیریت آموزشی و مدیریت آموزش عالی و تکنولوژی آموزشی همچنین مدیران و معلمان مدارس متوسطه اول بودند که بعد از انجام ۱۴ مصاحبه اشباع نظری صورت گرفت. در نهایت مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر استخراج گردید و در بخش کمی برای تعیین میزان تاثیر و رتبه بندی ابعاد و مولفه‌ها از روش معادلات ساختاری استفاده شده است. با توجه به مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته، ۸ بعد (تربیت شهروند اخلاق مدار، تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری، تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت‌جویی، تربیت شهروند متعهد به محیط زیست، تربیت شهروند با هویت جهانی، تربیت شهروند با صلاحیت جهانی، تربیت شهروند با دانش علمی و عملی، تربیت دانش فناوری دانش آموزان) و ۵۳ مولفه (مضامین سازمان دهنده) برای آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول استخراج گردید. پس از آن با توجه به پرسشنامه محقق ساخته مشخص گردید که بعد تربیت شهروند با هویت جهانی با ضریب ۰.۹۴۲، تربیت شهروند با صلاحیت جهانی با ضریب ۰.۹۳۷، تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت‌جویی با ضریب ۰.۹۲۸، تربیت شهروند متعهد به محیط زیست با ضریب ۰.۹۲۱، تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری با ضریب ۰.۸۷۱، تربیت شهروند اخلاق مدار با ضریب ۰.۸۶۲، تربیت شهروند با دانش علمی و عملی با ضریب ۰.۸۲۷ و تربیت دانش فناوری دانش آموزان با ضریب ۰.۷۹۵ به ترتیب در اولویت اول تا هشتم قرار دارند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۱۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۳/۳۱

کلیدواژه‌ها

آموزش، شهروند جهانی، آموزش شهروند جهانی، مدارس متوسطه اول

شیوه ارجاع‌دهی:

شیرزادی، میترا، صاحب الزمانی، محمد. و محمد داودی، امیر حسین. (۱۴۰۳). شناسایی ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول با تکنیک تحلیل مضمون. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۴(۱)، ۳۰۱-۲۸۳.

نویسنده مسئول:

دکتر محمد صاحب الزمانی

پست الکترونیکی: m_szamani@yahoo.com

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.
انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

با جدی شدن روند جهانی شدن در دو دهه اخیر، مسأله شهروندی به مسأله اجتماعی معاصر تبدیل شده است. از طرفی نظام آموزش و پرورش یک کشور، نقش اساسی در آموزش شهروندان آن جامعه و آموزش و توسعه حقوق انسانی دارد. آموزش و پرورش باید فرصتهایی را برای فراگیران تدارک ببیند تا بتوانند ارزش و نگرش‌های مختلف را از دیدگاه‌های متفاوت مورد آزمون قرار دهند. اینکه شهروندان بتوانند از نقش خود آگاهی یافته، به آن ارج نهند و نیز مشارکتی فعال در مصالح ملی داشته باشند، دلیل محکمی بر این موضوع است که نظام آموزش و پرورش باید به آموزش شهروندی کودکان و نوجوانان بپردازد (1).

از مهمترین رسالت‌ها و دلیل شکل‌گیری دستگاه تعلیم و تربیت و آموزش در طول تاریخ بشری و توسعه آن به شکل کنونی، آماده‌سازی شهروندانی متعهد، فعال و خلاق بوده است. در سایه چنین برداشتی از نظر مربیان بزرگ تعلیم و تربیت، مدرسه نه تنها مکانی جهت آماده‌سازی شده برای زندگی، بلکه جایی برای تمرین زندگی و تجربه عرصه‌های مختلف آن است (2). به عبارت دیگر مدرسه جایی برای یادگیری حقوق و مسئولیت‌های شهروندی است (3). جهانی شدن و تربیت شهروند جهانی موضوع بسیار مهمی است که از اندیشه‌های پیامبران بزرگ نشأت گرفته و فیلسوفان و مربیان بزرگ و صاحب نظران مهم برنامه درسی نیز به این امر توجه خاصی کرده‌اند؛ هم چنین سازمان‌های بین‌المللی مانند یونسکو¹ و یونیسف² به این مهم توجه کرده و در این ارتباط در کشورهای مختلف برنامه‌هایی را پیگیری و اجرا کرده‌اند (4).

در سال‌های اخیر نیز، اندیشه جهانی شدن و آشنایی با فرهنگ‌های جوامع مختلف، اهمیت قابل ملاحظه‌ای در تفکر آموزش و برنامه ریزی درسی پیدا کرده است؛ در روند جهانی شدن، ارتباطات انسان‌ها در سراسر جهان با یکدیگر گسترش می‌یابد. برخی صاحب نظران هدفهای متعددی برای آموزش شهروندی جهانی معین نموده‌اند از جمله داریسون (۲۰۰۰) اهداف زیر را برای آموزش شهروندی جهانی بر شمرده است ۱- آگاهی از مسائل جهانی و نقش سازمان ملل در حل آن‌ها ۲- شناخت کشورهای دیگر و آگاهی از فرهنگ آن‌ها ۳- شناخت مسائل مرتبط با حقوق بشر، و ۴- درک روابط انسان و محیط زیست. آموزش شهروندی مفهومی چندبعدی است که مفاهیم اخلاقی، زیست محیطی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی را در برمی‌گیرد (5). در واقع آموزش شهروندی آماده‌سازی جوانان برای پذیرش نقش‌ها و مسئولیت‌هایشان به عنوان شهروند است. آموزش شهروندی به آن بخش از فعالیت‌های تعلیم و تربیت اطلاق می‌شود که در اشکال رسمی افراد یک جامعه را برای عضویت در جامعه سیاسی آماده و جامعه‌پذیر می‌کند (6). بحث شهروندی و تربیت شهروندی نه تنها باید در سطح محلی و ملی مورد توجه قرار گیرد بلکه در سطح بین‌المللی و جهانی نیز باید مورد توجه قرار گیرد و امروزه مباحثی همچون جهانی شدن و رشد سریع تکنولوژی‌های ارتباطی، مرزهای میان کشورها را از میان برده است. به همین

1. UNESCO

2. UNICEF

خاطر است که چالش همزیستی فرهنگ‌های مختلف در کنار یکدیگر بیش از هر موقع دیگر آشکار است (7). از این رو، مشکلات مشترک انسان در این کره خاکی، شامل مشکلات مربوط به خطر افتادن صلح جهانی، نابودی محیط زیست، وقوع جنگ، نابرابری و دیگر مشکلات، مستلزم داشتن احساس شهروند جهانی است. بر اساس مشترک بودن مشکلات جهانی و ارتباط بین جوامع و کشورها ایران نیز جزئی از این دهکده جهانی می‌باشد. این نیاز، در نظام آموزشی کشور ما بعنوان سیستمی که وظیفه تعلیم و تربیت افراد را بعهدده دارد قابل مشاهده است. که با برنامه ریزی صحیح درسی برای بستر سازی و جلوگیری از کج فهمی در مورد مسائل جهانی، تربیت صحیح شهروند جهانی صورت گیرد (8). البته در فرایند یاددهی یادگیری، کتاب‌های درسی و معلمان نقش مکمل یکدیگر را اجرا می‌نمایند. بنابراین، ایجاد تفاهم بین المللی و یادگیری با هم زیستن به عنوان یک هدف مهم در آموزش و پرورش ضروری به نظر می‌رسد. یادگیری با هم زیستن به عنوان یک هدف مهم در آموزش و پرورش ضروری به نظر می‌رسد. یادگیری با هم زیستن نیازمند یک سری پیش نیازها برای دانش آموزان است. آموختن حس مسئولیت، همکاری با دیگران، شناخت سایر فرهنگ ها، احترام قائل شدن و ارزش گذاشتن با انسان‌ها و تمامی موجودات همه و همه پیش نیاز آموختن همزیستی و تفاهم بین المللی هستند (8). در این راستا آموزش و پرورش می‌تواند به دانش آموزان کمک کند تا دیدگاه‌های جهانی و ارزش‌های لازم به منظور برابری و عدالت اجتماعی را در سراسر جهان کسب کنند (9). جوانان می‌توانند از طریق مشارکت در موقعیت‌های روزمره، تصویری از خود را به عنوان شهروند ایجاد کنند و در حالت ایده آل مدرسه مکانی برای تجمع تجربیات دموکراتیک و جوانی است که علاوه بر تجربیات کسب شده در جای دیگر به آن‌ها منعکس می‌گردد. چنین بازتابی می‌تواند به رشد هویت جوانان کمک کند و از این طریق کیفیت مشارکت آن‌ها در جامعه افزایش یابد (10).

در حال حاضر، الگوی شهروندی مهمترین پارادایم برای برنامه ریزی دانش آموزان است. اهداف این الگو، مشارکت کامل افراد در جامعه و بهینه سازی رضایت و رفاه است (11). فرصت‌های دانش آموزان برای توسعه شهروندی نیز می‌تواند از طریق برنامه‌های مختلف یادگیری و شبکه‌های اجتماعی ارتقا یابد که مهارت‌هایی را به منظور توسعه تفکر ذهنی و دفاع از خود ایجاد می‌کنند (12). آموزش شهروندی، دانش، مهارت و ادراک دانش آموزان را تجهیز نموده و نقش موثری در زندگی عمومی آن‌ها دارد. حس شهروندی آن‌ها را ترغیب می‌کند تا به موضوعات بحث برانگیز علاقه مند شوند و درگیر بحث و گفتگو شوند. دانش آموزان در مورد حقوق، مسئولیت‌ها، وظایف و آزادی‌های خود و قوانین، عدالت و دموکراسی می‌آموزند. آن‌ها یاد می‌گیرند در تصمیم گیری و اشکال مختلف عملی شرکت کنند و احترام به هویت‌های مختلف ملی، مذهبی و قومی را تشویق می‌کند (13, 14).

با در نظر گرفتن اینکه یکی از کارکردهای اصلی هر نظام آموزشی، اجتماعی کردن افراد جامعه است و این امر نیز بیشتر از طریق برنامه‌های آموزشی و درسی صورت می‌پذیرد، و با توجه به اهمیت و جایگاه سازماندهی محتوا در برنامه درسی، نقش آن در یادگیری موثر، استفاده منطقی از شیوه‌های سازماندهی در تهیه برنامه‌های درسی، بستر مناسبی برای آموزش شهروندی است. توسعه

اخلاق، حس تعهد شهروندی و نظام ارزشی، ملی، دینی و انسانی دانش آموزان ایرانی می‌بایست مهم‌ترین وظیفه آموزش و پرورش قلمداد شود (3).

به باور استوارت، برنامه درسی آموزش شهروند جهانی، برنامه‌ای است که بتواند، شهروندانی مسئول را تربیت کند که به تفاوت‌ها احترام می‌گذارند، وابستگی و به هم پیوستگی همه مردم جهان به یکدیگر را درک می‌کنند و آمادگی دارند که متعهدانه و با حساسیت بر اساس ملاحظات محلی و جهانی عمل کنند. شهروندانی که نسبت به موقعیت خود و موضوعات فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در سطح جهانی آگاهی دارند و در برابر بقا و پایداری محیط زیست جهانی متعهد هستند (15).

با توجه به مؤلفه‌های مذکور می‌توان گفت که آموزش شهروند جهانی، فراگیران را در توسعه دانش، مهارت‌ها و ارزش‌های مورد نیاز برای تأمین امنیت عادلانه و سازگار با محیط زیست جهان توانا می‌کند. هم‌چنین تربیت شهروند جهانی، کودکان و نوجوانان را به مراقبت از سیاره زمین و توسعه هم‌دلی و نگرانی‌های فعال در این زمینه تشویق می‌کند (7, 16).

نهایتاً خلاصه مفهوم پردازی برنامه درسی شهروند جهانی اشاره دارد که معمولاً این برنامه درسی به مثابه جهت‌گیری در راستای تقدیر از ارتباطات متقابل افراد انسانی، احترام به تنوع فرهنگی و حقوق بشر، تعهد به عدالت اجتماعی جهانی، حساسیت به درد و رنج مردم در هر سوی جهان، توانایی دیدن جهان از دریچه نگاه دیگران و احساس وظیفه برای قبول مسئولیت اعمال خودمان و در ارتباط با دیگران در نظر گرفته شده است (17).

پیشینه پژوهش در حوزه آموزش شهروندی جهانی نشان‌دهنده تمرکز بر ابعاد مختلف این مفهوم و روش‌های ارتقای آن است. کشاورز و امین بیدختی (۱۴۰۱) در پژوهش خود به تدوین و آزمون مدلی برای آموزش شهروندی جهانی در نظام آموزش و پرورش ایران پرداختند و نشان دادند که این آموزش شامل سه مضمون فراگیر (دانشی، نگرشی و مهارتی) و ۱۴۷ مضمون پایه است که از برآزش قوی برخوردار است (18). خانی و همکاران (۱۴۰۰) تأثیر هویت ملی و سرمایه فرهنگی بر آموزش شهروند جهانی را بررسی کردند و دریافتند که مؤلفه‌های هویت ملی و سرمایه فرهنگی تأثیر قابل‌توجهی بر این آموزش دارند و مدل پیشنهادی پژوهش دارای برآزش مناسب است (19). آلبانسی و همکاران (۲۰۲۳) در ایتالیا، با استفاده از روش YPAR (پژوهش اقدام مشارکتی به رهبری جوانان)، به تأثیر مثبت این روش در کاهش سلسله مراتب، تسهیل فعالیت‌های گروهی و تقویت مشارکت فعال دانش‌آموزان پرداختند (10). در نهایت، لیت (۲۰۲۲) با تمرکز بر اهداف توسعه پایدار (SDGs)، چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با جریان‌سازی آموزش شهروندی جهانی را مورد بحث قرار داد و رویکرد یادگیری مبتنی بر تحقیق را برای ارتقای این آموزش پیشنهاد کرد (20).

بنابراین مسأله آموزش شهروند جهانی در مدارس از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مسأله مورد بحث در این پژوهش، چگونگی آموزش حس مسئولیت، همکاری با دیگران، شناخت سایر فرهنگ‌ها، احترام قائل شدن و ارزش گذاشتن به انسان‌ها و تمامی موجودات، در بین دانش‌آموزان متوسطه اول می‌باشد. بنابراین، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال‌ها است که اولاً ابعاد و مؤلفه‌ها و

عوامل تاثیرگذار بر آموزش شهروند جهانی برای دانش آموزان در مدارس متوسطه دوره اول کدامند؟ و آیا می‌توان مدلی را برای آموزش شهروند جهانی برای دانش آموزان دوره اول متوسطه طراحی نمود؟

روش‌شناسی

این مطالعه یک مطالعه به روش آمیخته (کیفی و کمی) است. در مرحله کیفی با استفاده از ادبیات تحقیق و مصاحبه نیمه ساختار یافته مولفه‌های اولیه از روش تحلیل مضمون شناسایی شد. مشارکت کنندگان در پژوهش را اعضای هیأت علمی که دارای مدرک تحصیلی مرتبط و یا دارای مقاله، کتاب، تالیف و همچنین تدریس در این زمینه، تشکیل داده اند. معیارهای ورود به مطالعه عبارت بودند از خبرگان با حداقل سه سال تجربه فعالیت در دانشگاه در زمینه حوزه مدیریت آموزشی و مدیریت آموزش عالی و تکنولوژی آموزشی همچنین مدیران و معلمان مدارس متوسطه اول با حداقل تحصیلات دکتری و ارشد در زمینه‌های آموزش، مدیریت آموزشی و مدیریت فناوری اطلاعات در مدارس و عناوین مرتبط با پژوهش. روش نمونه‌گیری نیز به صورت گلوله برفی بود. از نظر تشکری و تدلیه^۱ در این روش نمونه‌گیری، موارد بصورت غیر تصادفی و کاملاً هدفمند انتخاب می‌شوند. روش گردآوری داده‌ها برای جمع‌آوری داده‌های کمی، پرسشنامه محقق ساخته برای بررسی تاثیرگذاری ابعاد و مولفه‌ها به روش معادلات ساختاری از جامعه آماری کلیه اساتید هیأت علمی رشته‌های علوم انسانی دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان تهران را تشکیل می‌داد صورت گرفت. روش نمونه‌گیری در بخش کیفی به صورت گلوله برفی بوده است. مصاحبه‌ها در فواصل زمانی تابستان و پائیز ۱۴۰۲ انجام شد. میانگین زمانی مصاحبه‌ها ۷۳ دقیقه بود. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، به منظور تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون و همزمان با جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. بدین ترتیب که پس از انجام مصاحبه‌ها ابتدا متن‌ها پیاده شد. پس از آن یک نسخه از کدهای استخراج شده برای مصاحبه شونده ارسال و تایید شد. جهت آشنایی با داده‌ها و غرق شدن، داده‌ها چندین مرتبه بازخوانی گردید بدین ترتیب مضامین اولیه شناسایی و مضامین اولیه مشابه در یک طبقه کنار هم قرار گرفتند و طبقات اولیه شکل گرفت. این طبقات درهم ادغام شده و درون مایه‌ها را تشکیل دادند. همچنین جهت اطمینان از صحت داده‌های جمع‌آوری شده، درگیری طولانی مدت و عمیق داده‌ها وجود داشت. بعلاوه، دو پژوهشگر دیگر علاوه بر پژوهشگران اصلی، در تحلیل داده‌ها مشارکت داشتند. پژوهشگر دست‌نوشته‌ها را برای تایید کدگذاری و طبقات می‌خواندند. برای افزایش تاییدپذیری مجدداً به مشارکت کنندگان مراجعه می‌گردید. داشتن حداکثر تنوع در نمونه‌گیری و دیدارهای طولانی، راه‌های دیگر افزایش اعتبار داده‌ها بودند. از همان مصاحبه اولیه مضامین و طبقات فرعی شکل گرفتند و سپس کاهش داده‌ها در تمام واحدهای تحلیل (مضامین) ادامه یافت تا درون مایه‌ها ظهور یافتند. مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع نظری داده‌ها ادامه یافت. تحلیل محتوای کیفی با نرم افزار MAXQDA12 انجام شد. روش نمونه‌گیری در بخش کمی به صورت تصادفی طبقه‌ای بود و نمونه کلیه دبیران مطالعات اجتماعی مناطق نوزده گانه در مقطع متوسطه دوره اول پسرانه و دخترانه شهر تهران (دولتی و

¹ tashakkori and teddlie

غیردولتی) بود که در حدود ۲۰۲ نفر از ۱۰ منطقه آموزشی در شهر تهران بودند. در این پژوهش اخذ رضایت نامه آگاهانه، حفظ اطلاعات هویتی و رعایت امانت داری در پیاده سازی محتوای مصاحبه‌ها به عنوان ملاحظات اخلاقی مد نظر قرار گرفت.

یافته‌ها

سوال اول: ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول کدامند؟

برای پاسخ به این سوال مصاحبه‌هایی با سوالات نیمه ساختار یافته طراحی شد و از خبرگان امر و همچنین مدیران و معلمان مدارس متوسطه اول به عمل آمد. که از مجموع ۱۴ نفر خبرگان مشارکت کننده در این تحقیق هر ۱۴ نفر عضو اعضای هیأت علمی و معاونین دانشگاه‌های آزاد اسلامی بودند. فرایند تحلیل محتوای کیفی برای شناسایی ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول استفاده شد. در این فرایند ۱۶۷ کد اولیه استخراج گردید. با بازبینی متعدد و ادغام کدها بر اساس تشابه و طی چندین مرحله، در نهایت ۵۳ مولفه برای آموزش شهروند جهانی و ۸ درون مایه اصلی (ابعاد اصلی) (مطابق جدول شماره ۱) استخراج گردید.

جدول ۱. ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول

ردیف	بُعد	مولفه	کد مصاحبه شونده	کدها
۱	تربیت شهروند اخلاق	احترام قائل شدن برای دیگران بر مبنای برابری	I۴, I۸, I۵, I۶, I۳	A
۲	مدار	تقویت روابط مهرورزانه با همهٔ انسان‌ها در سراسر جهان	I۵, I۱۱, I۴, I۳	A
۳		متعهد به عدالت اجتماعی	I۱, I۲, I۹, I۷, I۵	A
۴		متعهد به صلح و مسالمت‌جویی	I۸, I۷, I۱۱, I۱۵	A
۵		داشتن احساس مسئولیت در خصوص اقدام به بهبود وضعیت جهان	I۷, I۳, I۹, I۱۰, I۱۱	A
۶	تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و	آگاهی از هویت و مسئولیت خود به عنوان عضوی از جامعه محلی و بین المللی	I۱۰, I۶, I۵, I۱, I۷	B
۷	مسئولیت‌پذیری	درک وابستگی و به هم پیوستگی همهٔ مردم جهان به یکدیگر	I۱۰, I۳, I۵, , I۸	B
۸		مشارکت در سازمانهای مدنی و بشردوستانه	I۱۳, I۱۴, I۱۱, I۵	B
۹		حمایت از فعالیت‌های بشردوستانه	I۱۰, I۸, I۳	B
۱۰		آگاهی داشتن درباره عدالت و برابری اجتماعی	I۱, I۲, I۹, I۷, I۵	B
۱۱	تربیت شهروند متعهد به صلح و	شناخت مسائل مرتبط با حقوق بشر	I۶, I۸, I۱۰, I۱۳, I۴	C
۱۲	مسالمت‌جویی	تمایل به حساس شدن به حقوق بشر و دفاع از آن	I۱۰, I۸, I۱, I۱۳, I۱۴	C
۱۳		تعهد به عدالت اجتماعی جهانی	I۱, I۲, I۹, I۷, I۵	C
۱۴		حساسیت به درد و رنج مردم در هر سوی جهان	I۱۱, I۱۲, I۱۰, I۱۴	C
۱۵		احترام قائل شدن برای دیگران بر مبنای برابری	I۱۱, I۹, I۱۴, I۴	C
۱۶	تربیت شهروند متعهد	درک روابط انسان و محیط زیست	I۶, I۱, I۲	D
۱۷	محیط زیست	تمایل به تغییرات زندگی و عادت مصرف به منظور حفظ محیط زیست	I۱۱, I۷, I۱۰, I۳, I۱	D
۱۸		تعهد و التزام نسبت به توسعه پایدار و مراقبت از محیط زیست	I۸, I۳, I۵, I۴, I۲	D

D	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	دلوایسی نسبت به محیط زیست جهانی	۱۹
D	I۳, I۹, I۵, I۴, I۲	مشارکت در برنامه‌های محیط زیستی	۲۰
D	I۴, I۸, I۱۵, I۶, I	ترویج سازگاری با محیط زیست	۲۱
D	I۵, I۱۱, I۴, I۳	توجه و دلمشغولی نسبت به محیط زیست	۲۲
E	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	تربیت شهروند با مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد به مشارکت	۲۳
E	I۸, IV, I۱۱, I۱۵	توانایی درک، پذیرش و تحمل تفاوت‌های فرهنگی	۲۴
E	I۴, I۸, I۵, I۶, I۳	داشتن ظرفیت تحمل تفاوتها و حل تعارضها از طریق گفت و گو	۲۵
E	I۵, I۱۱, I۴, I۳	آموزش مهارت‌های لازم برای زندگی فردی و جمعی در میان فرهنگها و ملل مختلف جهان	۲۶
E	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	توانایی ابراز خویشتن و برقراری ارتباط به شکلی مؤثر با دیگران	۲۷
E	I۸, IV, I۱۱, I۱۵	بهرهمندی از روحیه مسئولیت‌پذیری و مهارت‌های ارتباطی در حیات	۲۸
E	IV, I۳, I۹, I۱۰, I۱۱	اجتماعی در سطوح محلی تا بین‌المللی	۲۹
E	I۱۰, I۶, I۵, I۱, IV	احترام به نژاد و مذاهب و فرهنگ‌های مختلف	۳۰
E	I۱۰, I۳, I۵, , I۸	احساس مسئولیت در برابر مشکلات و بی‌عدالتی‌های جهانی	۳۱
F	I۱۳, I۱۴, I۱۱, I۵	تربیت شهروند با تمایل به حل تعارضات خود با دیگران به روشهای مسالمت‌آمیز	۳۲
F	I۱۰, I۸, I۳	اطلاع از مسائل جاری در روابط بین‌الملل	۳۳
F	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	ابراز دیدگاه خود در یک رسانه محلی درباره نابرابریهای جهانی	۳۴
F	I۶, I۸, I۱۰, I۱۳, I۴	توانایی ایجاد تغییر در معضلات جهانی	۳۵
F	I۱۰, I۸, I۱, I۱۳, I۱۴	آگاهی از نقش خود در جامعه جهانی	۳۶
F	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	توانایی جلب توجه مردم به مسائل و مشکلات جهانی	۳۷
F	I۱۱, I۱۲, I۱۰, I۱۴	آمادگی داشتن برای زندگی در جامعه جهانی	۳۸
F	I۱۱, I۹, I۱۴, I۴	تمایل به حل تعارضات خود با دیگران به روشهای مسالمت‌آمیز	۳۹
G	I۶, I۱, I۲	آگاهی از نقش سازمان ملل متحد در حل مسائل جهانی	۴۰
G	I۱۱, IV, I۱۰, I۳, I۱	توانایی دیدن مسائل و نحوه برخورد با آنها به عنوان شهروند جهانی	۴۱
G	I۸, I۳, I۵, I۴, I۲	توانایی تفکر انتقادی و خلاق	۴۲
G	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	حل مشکلات از طریق کاوشگری و حل مسئله	۴۳
G	I۳, I۹, I۵, I۴, I۲	یادگیری با هم زیستن در موقعیت فرهنگی متفاوت	۴۴
G	I۴, I۸, I۱۵, I۶, I	پاسخ گویی و مسئولیت‌پذیری	۴۵
G	I۵, I۱۱, I۴, I۳	شکلگیری تفکر جهانی	۴۶
G	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	تربیت افرادی با ویژگی جهانی اندیشیدن و محلی عمل کردن	۴۷
G	I۸, IV, I۱۱, I۱۵	توانایی انجام کار گروهی و برقراری ارتباط مؤثر	۴۸
G	I۴, I۸, I۵, I۶, I۳	توانایی بحث و استدلال به طور مؤثر	۴۹
H	I۵, I۱۱, I۴, I۳	سواد رسانه ای	۵۰
H	I۱, I۲, I۹, IV, I۵	سواد دیجیتال	۵۱
H	I۸, IV, I۱۱, I۱۵	شناخت پول‌های نوظهور	۵۲
H	IV, I۳, I۹, I۱۰, I۱۱	آشنایی با هوش مصنوعی	۵۳

با توجه به نتایج بدست آمده از جدول فوق برای آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول ۸ بُعد و ۵۳ مولفه استخراج

گردید.

سه وال دوم: اولویت بندی ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول چگونه

است؟

برای پاسخ به این سوال در گام نخست وضعیت موجود ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول را

بررسی نمودیم که نتایج با آزمون تی تک نمونه بررسی گردید.

جدول ۲. آمار توصیفی تی وابسته وضع موجود و مطلوب آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول

میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	اختلاف برآورد میانگین ها
وضع موجود	۲۰۲	۰.۸۹۲۷	۰.۷۵۵۸
وضع مطلوب	۲۰۲	۰.۷۷	۰.۰۴۲۰۵

با توجه به جدول ۲ می‌توان دریافت بین میانگین‌های دو گروه تفاوت وجود دارد و میانگین در وضع مطلوب بیشتر از وضع

موجود است اما برای تایید این تفاوت از آزمون تی همبسته استفاده می‌شود.

جدول ۳. آزمون تی وابسته تی وابسته وضع موجود و مطلوب آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول

Sig. (۲- tailed)	درجه آزادی	t	Paired Differences		
			میانگین	انحراف استاندارد	خطای برآورد میانگین
۰.۰۰۰	۲۰۱	۴.۴۹۷۹	۱.۸۱۸۸۳	۱.۳۷۸۰۶	۰.۰۹۲

وضع موجود ۲.۵۹۵ و وضع مطلوب ۴.۴۵۶۳ و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۴.۴۹۷۹ که

از ۱.۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰.۰۰۰ که از ۰.۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی

مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب تایید می‌شود و بیان می‌دارد که نیاز به بازنگری و تهیه سازوکارهایی برای آموزش

شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول از وضع موجود به مطلوب حس می‌شود. همچنین وضع موجود با میانگین ۲.۵۹۵ نشان

از پایین بودن توان آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه سال اول دارد که با وضعیت مطلوب با میانگین ۴.۴۵۶۳ تفاوت و فاصله

دارد.

جدول ۴. آمار توصیفی تی وابسته وضع موجود و مطلوب ابعاد آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول

مقایسه	میانگین	تعداد	انحراف استاندارد	خطای برآورد میانگین
مقایسه اول	۴۸۳۵۶	۲۰۲	۰.۷۵۸۱	۰.۴۳۵۱۱
تربیت شهروند اخلاق مدارمطلوب				
مقایسه دوم	۲.۶۳۹	۲۰۲	۱.۰۳۲۱۹	۰.۳۴۴۶۵
تربیت شهروند اخلاق مدار موجود				
مقایسه سوم	۴.۴۹۸۳	۲۰۲	۰.۸۱۵۹۰	۰.۵۷۴۱
تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت پذیری مطلوب				
مقایسه چهارم	۲.۷۷	۲۰۲	۱.۵۷۰۷۰	۰.۱۱۰۵۱
تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت پذیری موجود				
مقایسه پنجم	۴.۴۳۵۴	۲۰۲	۰.۹۸۴۴۳	۰.۰۶۹۲۶
تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت جویی مطلوب				
مقایسه ششم	۲.۳۵	۲۰۲	۱.۶۰۳۳۱	۰.۱۱۲۸۱
تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت جویی موجود				
مقایسه هفتم	۴.۳۲۹۱	۲۰۲	۰.۸۶۹۱۱	۰.۰۶۱۱۵
تربیت شهروند متعهد محیط زیست مطلوب				
مقایسه هشتم	۲.۵۴	۲۰۲	۱.۷۱۲۱۲	۰.۱۲۰۴۶
تربیت شهروند متعهد محیط زیست موجود				
مقایسه نهم	۴.۴۶۹۸	۲۰۲	۰.۸۱۵۹۰	۰.۰۵۷۴۱
تربیت شهروند با هویت جهانی مطلوب				
مقایسه دهم	۲.۹۷۵۲	۲۰۲	۱.۵۷۰۷۰	۰.۱۱۰۵۱
تربیت شهروند با هویت جهانی موجود				
مقایسه یازدهم	۴.۴۱۴۲	۲۰۲	۰.۹۸۴۴۳	۰.۰۶۹۲۶
تربیت شهروند با صلاحیت جهانی مطلوب				
مقایسه چهاردهم	۲.۸۲۶۷	۲۰۲	۱.۶۰۳۳۱	۰.۱۱۲۸۱
تربیت شهروند با صلاحیت جهانی موجود				
مقایسه پانزدهم	۴.۲۸۸۵	۲۰۲	۰.۸۶۹۱۱	۰.۰۶۱۱۵
تربیت شهروند با دانش علمی و عملی مطلوب				
مقایسه شانزدهم	۲.۵۵۲۰	۲۰۲	۱.۷۱۲۱۲	۰.۱۲۰۴۶
تربیت شهروند با دانش علمی و عملی موجود				
مقایسه هجدهم	۴.۳۸۳۴	۲۰۲	۰.۷۹۴۷۱	۰.۰۵۵۹۲
تربیت دانش فناوری دانش آموزان مطلوب				
مقایسه نوزدهم	۲.۰۴۹۵	۲۰۲	۱.۵۶۸۹۱	۰.۱۱۰۳۹
تربیت دانش فناوری دانش آموزان موجود				

با توجه به جدول ۴ می توان دریافت بین میانگین های هر دو گروه در وضع مطلوب با وضع موجود متفاوت است و میانگین در وضع مطلوب بیشتر از وضع موجود است اما برای تایید این تفاوت از آزمون تی همبسته استفاده می شود.

جدول ۵. آزمون تی وابسته تی همبسته وضع موجود و مطلوب ابعاد آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول

فرضیه	اختلاف میانگین ها	خطای برآورد	انحراف معیار	حد پایین	حد بالا	t	df	p
تربیت شهروند اخلاق مدارمطلوب - تربیت شهروند اخلاق مدارموجود	۱.۹۶۶۲	۱.۰۳۷۶۸	۰.۲۴۳۸	۲.۳۴۹۴۷	۲.۸۴۶۹۷۳	۵۴.۱۵۴۷	۲۰۱	۰.۰۰۰
تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت پذیری مطلوب - تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت پذیری موجود	۱.۷۲۸۳	۱.۰۲۶۲۹	۰.۱۲۹۲۵	۲.۲۵۹۴۷	۲.۷۲۹۷۳	۶۵.۷۳۹۲۴	۲۰۱	۰.۰۰۰
تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت جویی مطلوب - تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت جویی موجود	۲.۰۸۵۴	۱.۰۲۶۶۹	۰.۱۳۳۲۹	۲.۳۴۴۳۵	۲.۸۳۰۵۶	۷۸.۱۱۰۸۵	۲۰۱	۰.۰۰۰
تربیت شهروند متعهد محیط زیست مطلوب - تربیت شهروند متعهد محیط زیست موجود	۱.۷۸۹۱	۱.۰۲۶۰۳۵	۰.۱۲۶۷۵	۲.۴۸۰۱۹	۲.۹۹۲۸۱	۶۸.۷۱۹۷۳	۲۰۱	۰.۰۰۰
تربیت شهروند با هویت جهانی مطلوب - تربیت شهروند با هویت جهانی موجود	۱.۴۹۴۶	۱.۰۶۹۴۷۹	۰.۱۱۹۲۵	۲.۲۵۹۴۷	۲.۷۲۹۷۳	۲۰.۹۲۰	۲۰۱	۰.۰۰۰
تربیت شهروند با صلاحیت جهانی مطلوب - تربیت شهروند با صلاحیت جهانی موجود	۱.۵۸۷۵	۱.۷۵۲۲۶	۰.۱۲۳۲۹	۲.۳۴۴۳۵	۲.۸۳۰۵۶	۲۰.۹۸۷	۲۰۱	۰.۰۰۰

۰۰۰۰	۲۰۱	۲۱۰۰۵۲	۲۰۹۹۲۸۱	۲۰۴۸۰۱۹	۱۲۹۹۹۹	۱۰۸۴۷۴۴	۱۰۷۳۶۵	تربیت شهروند با دانش علمی و عملی مطلوب - تربیت شهروند با دانش علمی و عملی موجود
۰۰۰۰	۲۰۱	۱۹۰۷۰۴	۲۰۵۶۷۴۹	۲۰۱۰۰۳۷	۱۱۸۴۵	۱۰۶۸۳۴۶	۲۰۳۳۳۹	تربیت دانش فناوری دانش آموزان مطلوب - تربیت دانش فناوری دانش آموزان موجود

اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند اخلاق مدار برابر ۲۰۱۹۶۶ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۵۴۰۱۵۴۷ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند اخلاق مدار تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری برابر ۱۰۷۲۸۳ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۶۵۰۷۳۹۲۴ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت‌جویی برابر ۲۰۰۸۵۴ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۷۸۰۱۱۰۸۵ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت‌جویی تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند متعهد محیط زیست برابر ۱۰۷۸۹۱ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۶۸۰۷۱۹۷۳ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند متعهد محیط زیست تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند با هویت جهانی برابر ۱۰۴۹۴۶ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۲۰۰۹۲۰ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند با صلاحیت جهانی تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند با هویت جهانی برابر ۱۰۵۸۷۵ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۲۰۰۹۸۷ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند با صلاحیت جهانی تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد تربیت شهروند با دانش علمی و عملی برابر ۱۰۷۳۶۵ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۲۱۰۰۵۲ که از ۱۰۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰۰۰۰۰ که از ۰۰۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بعد تربیت شهروند با دانش علمی و عملی تایید می‌شود، اختلاف میانگین‌ها در وضع موجود و مطلوب برای بعد

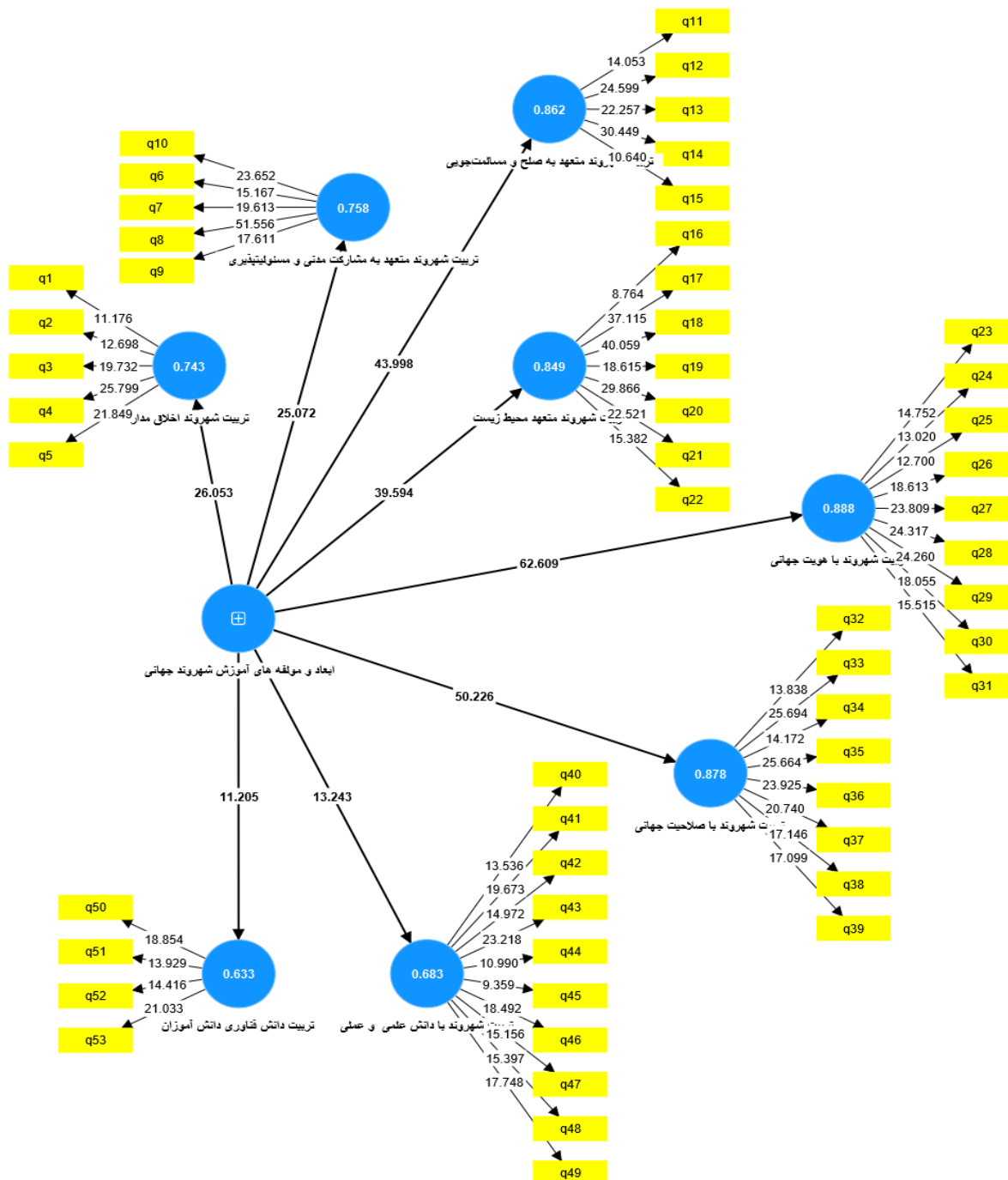
تربیت دانش فناوری دانش آموزان برابر ۲.۳۳۳۹ بدست آمد و حد بالا و پایین که هر دو هم علامت هستند و همچنین عدد تی ۱۹.۷۰۴ که از ۱.۹۶ بیشتر است و همینطور سطح معنی داری ۰.۰۰۰ که از ۰.۰۵ (فرض پژوهشی) کمتر است فرض صفر رد و فرض پژوهشی مبتنی بر وجود تفاوت بین وضع موجود و مطلوب در بُعد تربیت دانش فناوری دانش آموزان تایید می‌شود، در گام دوم برای پاسخ به سوال دوم باید از روش معادلات ساختاری استفاده شود که در زیر آمده است.

شکل ۱. الگو بیرونی حداقل مربعات جزئی (ابعاد و مولفه های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول)

در شکل ۱ با توجه به ضرایب به دست آمده می‌توان مشاهده کرد که تربیت شهروند با هویت جهانی با ضریب ۰.۹۴۲، تربیت شهروند با صلاحیت جهانی با ضریب ۰.۹۳۷، تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت جویی با ضریب ۰.۹۲۸، تربیت شهروند متعهد

به محیط زیست با ضریب ۰.۹۲۱، تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری با ضریب ۰.۸۷۱، تربیت شهروند اخلاق مدار با ضریب ۰.۸۶۲، تربیت شهروند با دانش علمی و عملی با ضریب ۰.۸۲۷ و تربیت دانش فناوری دانش آموزان با ضریب ۰.۷۹۵ به ترتیب در اولویت اول تا هشتم قرار دارند

شکل ۲. آماره t-value الگو پژوهش با تکنیک بوت استرایپینگ (ابعاد و مولفه های ارتقاء رهبری آموزشی مجازی در دانشگاه های آزاد اسلامی استان تهران)

با توجه به شکل ۲ برای تأیید ضرایب به دست آمده آزمون بوت اسپرت استفاده می‌شود. در این قسمت تمام اعداد به دست آمده را باید با عدد $1/96$ (فرض صفر) مقایسه کرد. در این نمودار بازهم می‌توان مشاهده کرد که تمام ضرایب بالای 1.96 است در نتیجه برازش مدل تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

صاحب‌نظران علم مدیریت به این نتیجه رسیده‌اند که موفقیت چشمگیر سازمان‌های پیشرو در دهه‌های اخیر در عاملی غیرملموس به نام آموزش شهروند جهانی نهفته است و لذا تاکنون الگوها و نظریه‌های زیادی جهت شناخت و سنجش آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول توسط اندیشمندان مدیریت ارائه شده است، اما اکثر این الگوها از جامعیت لازم برخوردار نیستند و به دلیل خاستگاه سازمانی و کلی قادر به سنجش عوامل مربوط به هر نسل نیستند. همچنین شناخت این عوامل در بستر جامعه مورد مطالعه نیز تا کنون انجام نشده بود. از مشکلات علوم انسانی در اکثر جوامع غیر غربی به ویژه کشور ما نداشتن نظریه‌های بومی بر پایه نظام مدیریتی جامعه است. دلایل متعددی وجود دارد که باعث عدم دسترسی ما به نظریه‌های بومی می‌شود که یکی از آن‌ها کاربرد روش پژوهش می‌باشد. در جامعه فعلی ما اکثر پژوهش‌ها به روش کمی که در پارادایم اثبات‌گرایی معنی دارد انجام می‌شود. بر این باوریم که در صورتی که تحقیقات به صورت کیفی که منجر به شناخت عمیق از پدیده‌ها و افراد می‌شود صورت گیرد امکان ایجاد نظریه را برای پژوهشگران و جامعه علمی کشور فراهم می‌سازد. از جنبه‌های نوآورانه‌ی این پژوهش می‌توان به روشی که در ساخت مدل استفاده شده یعنی روش کیفی و رویش نظریه نام برد چرا که اکثر مدل‌هایی که ساخته شده‌اند از رویکرد کیفی فاصله گرفته و به سمت رویکردهای کمی پیش رفته‌اند. بکارگیری نرم‌افزار مکس کیو دی‌ای را نیز می‌توان بکارگیری فن‌آوری روز دنیا در ساخت نظریه‌ی این پژوهش دانست. از زمانی که آموزش شهروند جهانی در آموزش و پرورش به عنوان یکی از موضوعات مهم در حوزه مدیریت و سازمان مطرح گردید رویکردها و نگرش‌های مختلفی از سوی اندیشمندان این حوزه در ارتباط با مدیریت ارائه شده است که این مسئله باعث به وجود آمدن الگوها و تعاریف گوناگونی برای آموزش شهروند جهانی تعریف گردید. روش‌هایی که برای طراحی این مدل‌ها استفاده شده است هم روش‌های کمی و هم روش‌های کیفی بوده که حرکت این پژوهش‌ها بیشتر به سمت رویکردهای کمی پیشروی کرده‌اند. در این پژوهش ما یافته‌های علمی و همچنین مدل‌های طراحی شده در حوزه غربی را می‌پذیریم و ضمن احترام به یافته‌های این پژوهشگران تنها به دلیل اینکه خاستگاه این نظریه‌ها، شناخت آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول در زمینه فرهنگی آن کشورها است نه مبتنی بر آموزش شهروند جهانی با فرهنگ ایرانی و بومی است قسمت‌هایی که در این نظریه‌ها پذیرفته و بخش‌های دیگری که این مولفه‌ها به فرهنگ بومی نزدیک می‌کند به آن افزوده ایم. در این پژوهش آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول دارای ۸ بعد کلی تربیت شهروند اخلاق مدار، تربیت شهروند متعهد به مشارکت مدنی و مسئولیت‌پذیری، تربیت شهروند متعهد به صلح و مسالمت‌جویی، تربیت شهروند متعهد به محیط زیست، تربیت شهروند با هویت جهانی، تربیت شهروند با

صلاحیت جهانی، تربیت شهروند با دانش علمی و عملی، تربیت دانش فناوری دانش آموزان است. که در دو بخش به ارزیابی سوالات پژوهش پرداخته شده است، اول آنکه ابعاد و مولفه‌های آموزش شهروند جهانی در مدارس متوسطه اول کدامند؟ که این سوال منجر به رویش نظریه جدید از ۱۴ مصاحبه برای استخراج مضامین در این زمینه شد و همینطور ۵۳ مولفه برای ۸ بعد استخراج گردید. و دوم اینکه میزان اثر هریک از ابعاد و مولفه‌ها تا چه میزان است؟ از شیوه معادلات ساختاری استفاده شد که بعد تربیت شهروند با هویت جهانی با ضریب ۰.۹۴۲ بیشترین تاثیر را داشت. که این بخش با یافته‌های پیشین همسو بود (4, 18, 19).

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازین اخلاق

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

حامی ملی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

منابع

1. Zarei Z, Nikdel M. Content Analysis of Iranian Elementary Social Studies Textbooks (Second Level) in terms of Attention to Global Citizen Features. *Research in Social Studies Education*. 2021;3(2):59-82.
2. Baker W, Fang F. 'So maybe I'm a global citizen': developing intercultural citizenship in English medium education. *Language, Culture and Curriculum*. 2021;34(1):1-17. doi: 10.1080/07908318.2020.1748045.
3. Qaltash A, Salehi M, Mirzaei H. Content Analysis of Iranian Elementary Social Studies Curriculum in terms of Attention to Global Citizen Features. *Research in Curriculum Planning (Knowledge and Research in Educational Sciences - Curriculum Planning)*. 2012;9(35):117-31.
4. Poursalim A, Arafati M, Fathi Vajargah K. Exploring Curriculum Elements for Global Citizenship Education in the Elementary Level of Iran's Educational System: A Qualitative Study. *Research in Curriculum Planning*. 2019;16(60):36-54.
5. Coelho DP, Caramelo J, Menezes I. Global citizenship and the global citizen/consumer: Perspectives from practitioners in development NGOs in Portugal. *Education, Citizenship and Social Justice*. 2021:216-37. doi: 10.1177/1746197921999639.
6. Tale-Pasand S, Keshavarz Y, Fatemi Nasab ZS. Validation of the Global Citizenship Attitude Scale among Students at Semnan University. *Research and Planning in Higher Education*. 2017;23(4):97-120.

7. Rashidi Z. Globalization and the Necessity of Public Education for Global Citizenship Training. *Higher Education Letter*. 2017;10(38):103-28.
8. Jafari S. Identification and Validation of Components for Global Citizenship Education According to Experts: A Mixed-Method Study. *Journal of Education and Learning Studies*. 2019;11(2):153-74.
9. Booth J. Becoming a global citizen? Developing community-facing learning in the social sciences. *Learning and Teaching*. 2021;14(1):60-88. doi: 10.3167/latiss.2021.140104.
10. Albanesi C, Prati G, Guarino A, Cicognani E. School citizenship education through YPAR: What works? A mixed-methods study in Italy. *Journal of Adolescent Research*. 2023;38(1):143-77. doi: 10.1177/07435584211035564.
11. Spero TA. Global citizenship education as bounded self-formation in contemporary higher education internationalisation projects. *Globalisation, Societies and Education*. 2021:1-16. doi: 10.1080/14767724.2021.1896999.
12. Estellés M, Fischman GE. Who needs global citizenship education? A review of the literature on teacher education. *Journal of Teacher Education*. 2021;72(2):223-36. doi: 10.1177/0022487120920254.
13. Aboagye E. 10 Global Citizenship Education: Institutional Journeys to Socially Engaged Students in Canada. *Global Citizenship Education: University of Toronto Press*; 2021. p. 253-74.
14. Kafshchian Moghadam A, Maleki H, Sadeghi A. Designing a Citizenship Rights Curriculum Model for the Second Period of Elementary Education. *Iranian Journal of Educational Sociology*. 2024;7(2):1-7. doi: 10.61838/kman.ijes.7.2.1.
15. Muetterties CC. What kind of global citizen? A framework for best practices in world history civic education. *Education, Citizenship and Social Justice*. 2021. doi: 10.1177/17461979211038502.
16. Rashidi Z. Designing and Explaining the Pattern of A Global Citizen Curriculum in Iranian Higher Education; Interdisciplinary Approach. *Research in Curriculum Planning*. 2021;17(67):52-71.
17. Khaedir M, Wahab AA, editors. *The Function of Multicultural Education in Growing Global Citizen*. Atlantis Press; 2020.
18. Keshavarz Y, Amin Beidokhti AA. Designing and Testing a Model for Global Citizenship Education in Iran's Educational System. *New Educational Thoughts*. 2022;17(1):113-36.
19. Khani B, Ahmadi A, Bagheri M. The Role of National Identity and Cultural Capital in Promoting Global Citizenship Education. *New Perspectives in Human Geography Quarterly*. 2021;13(2):774-85.
20. Leite S. Using the SDGs for global citizenship education: Definitions, challenges, and opportunities. *Globalisation, Societies and Education*. 2022;20(3):401-13. doi: 10.1080/14767724.2021.1882957.